

ENERJİ PİYASASI DÜZENLEME KURUMU

**PETROL VE LPG PİYASASI
FİYATLANDIRMA
RAPORU**

Mart 2020

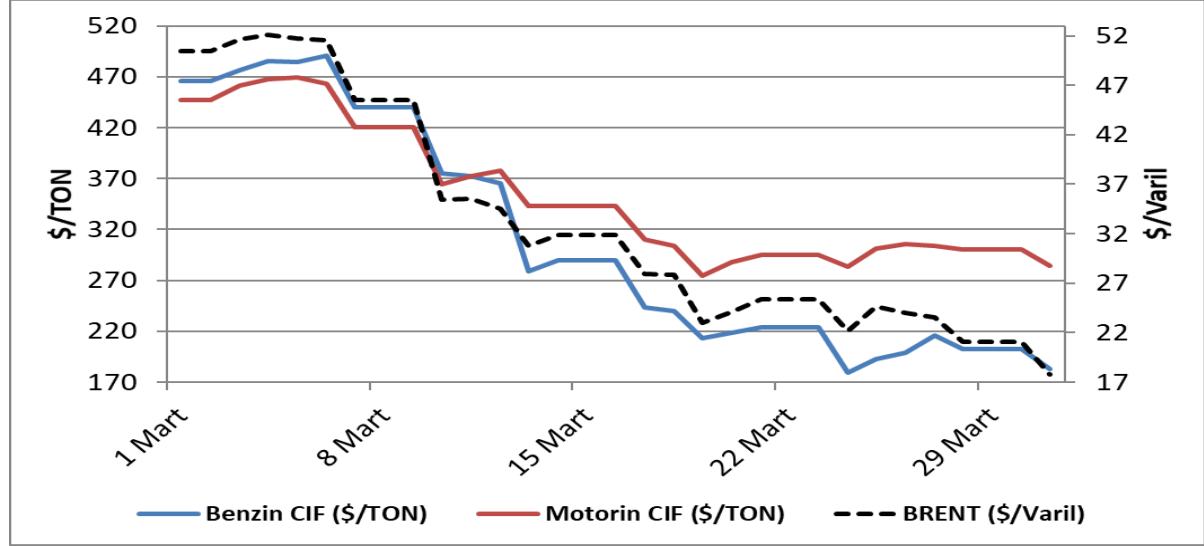
A. PETROL PİYASASI

1. Mart Ayında Uluslararası Piyasalarda ve Türkiye’de Ürün Fiyatlarının Seyri

1.1. Uluslararası Piyasalar

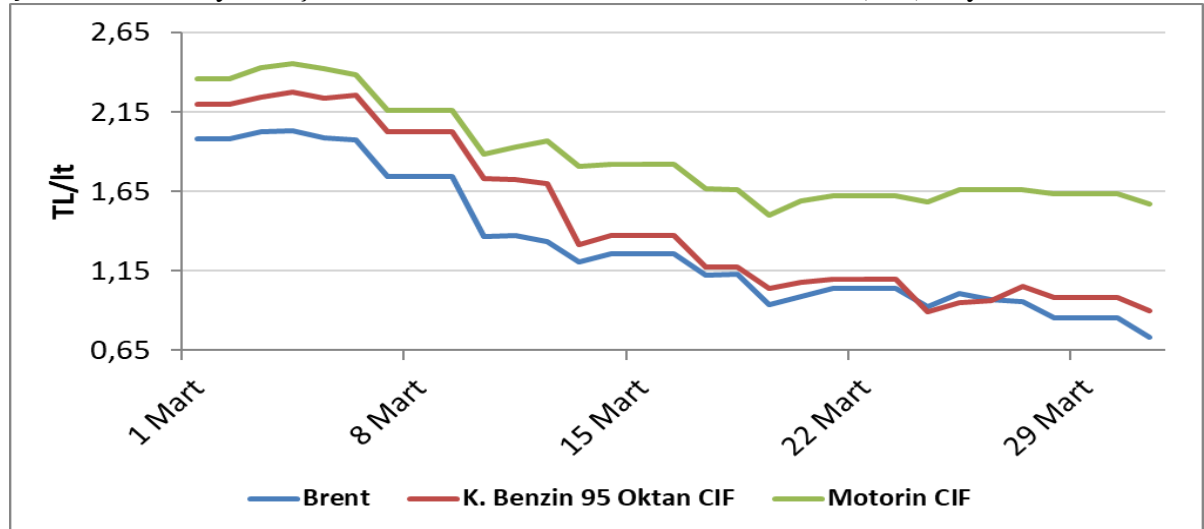
Ülkemizin takip ettiği Platts European Market Scan’da, CIF MED (Genova/Lavera) başlığı altında, benzin ve motorin ürünleri ile Brent tipi ham petrol (FOB) için yayımlanan fiyatlar Şekil-1’de sunulmuştur.

Şekil-1: Mart Ayı Kurşunsuz Benzin 95 Oktan, Motorin ve Brent (Dtd) Seyri-1

Söz konusu veriler TL/lt’ye çevrilerek Şekil-2’de sunulmuştur.

Şekil-2: Mart Ayı Kurşunsuz Benzin 95 Oktan, Motorin ve Brent (Dtd) Seyri-2

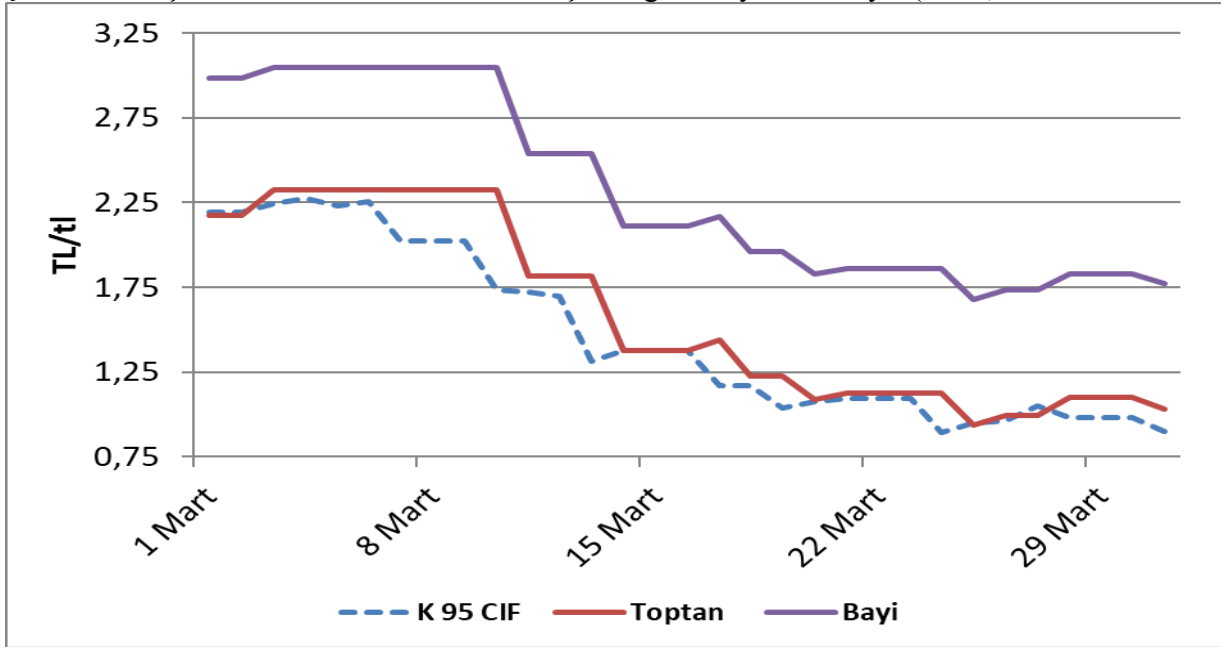

Şekil-2’den anlaşılacağı üzere, her üç ürün fiyatı da uluslararası piyasada Mart ayının başında genel olarak sabit bir seyir izlerken Dünya Sağlık Örgütü’nün 11 Mart tarihinde pandemi ilan etmesinin etkisiyle hızlı bir düşüş seyrine girmiştir. Brent ve benzin fiyatlarında düşüş ay boyunca sürerken, motorin fiyatı Mart ayı sonlarına doğru yatay bir seyir izlemeye başlamıştır.

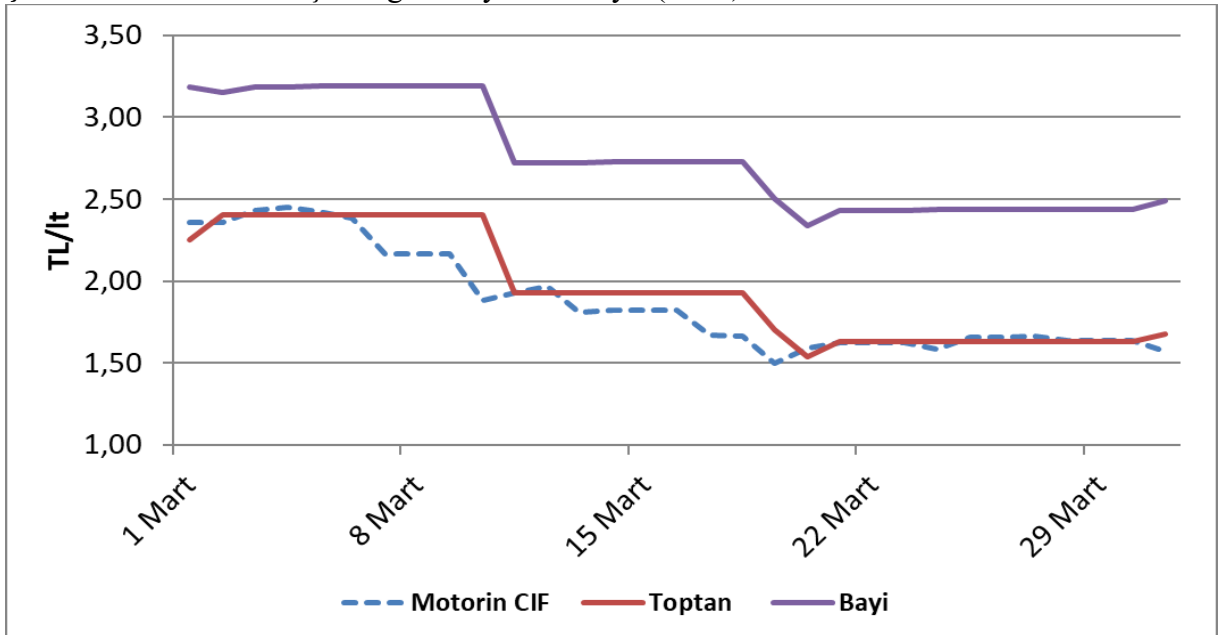
1.2. Türkiye

Ülkemizin takip ettiği Platts European Market Scan'da fiyatlar günlük olarak yayımlanmakta iken, ülkemizde fiyatlar günlük değiştirilmemekte, Dolar/TL kurundaki değişimler de dikkate alınarak belli bir formülasyona göre yansıtılmaktadır. Bu çerçevede, yurt içi kurşunsuz benzin 95 oktan ve motorinin vergisiz fiyatlarının Mart ayındaki seyri Şekil-3 ve Şekil-4'te sunulmuştur.

Şekil-3: Kurşunsuz Benzin 95 Oktan Yurt İçi Vergisiz Fiyatının Seyri (TL/lt)

Şekil-4: Motorin Yurt İçi Vergisiz Fiyatının Seyri (TL/lt)

Mart ayı boyunca uluslararası piyasalardaki fiyatlara bağlı olarak kurşunsuz benzin 95 oktan ve motorin fiyatları ülkemizde değişim göstermiş ve vergisiz bayi satış fiyatı ortalaması 95 oktan kurşunsuz benzin için 2,32 TL/lt ve motorin için 2,75 TL/lt olarak gerçekleşmiştir.

2. Mart Ayı Benzin ve Motorin Fiyat Oluşumu (İstanbul Avrupa Yakası)

Bu bölümde, gösterge niteliğinde olması açısından, İstanbul Avrupa Yakasında oluşan benzin ve motorinin vergili fiyatlarının Mart ayı boyunca nasıl seyrettiği ve nihai fiyat içerisindeki payların dağılımı incelenmektedir.

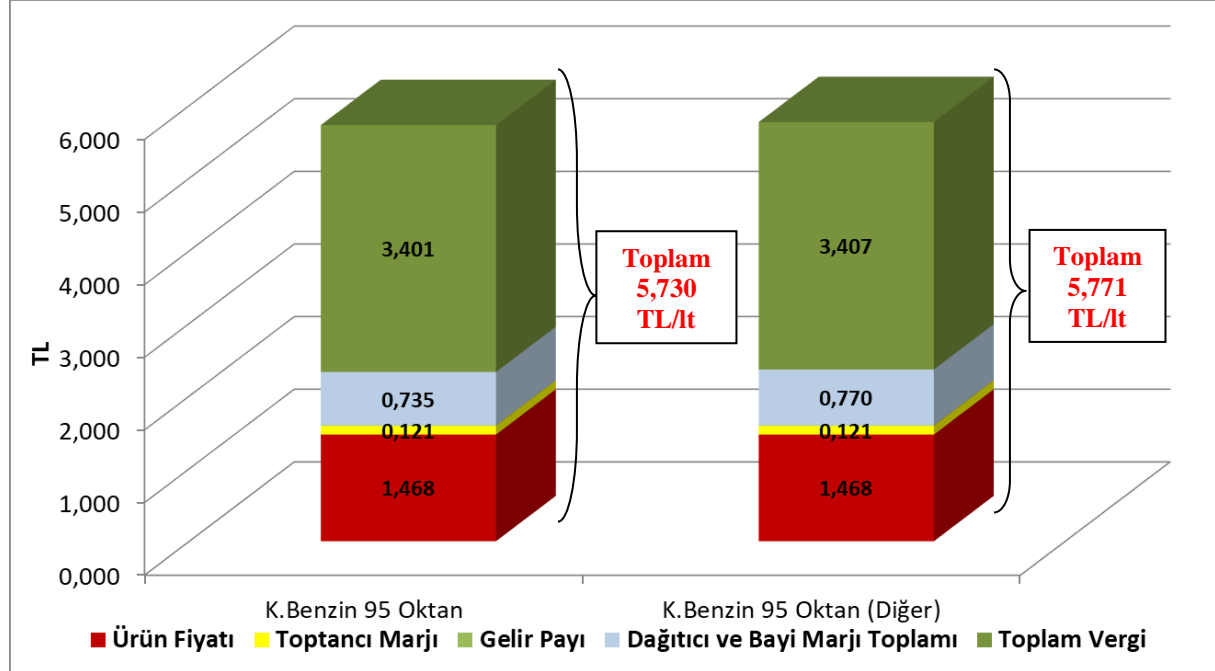
2.1 Benzin Türleri Fiyat Oluşumu (İstanbul Avrupa Yakası - Bir Litre)

Hâlihazırda resmi olarak tanımlı benzin türleri “Kurşunsuz Benzin 95 Oktan”, “Kurşunsuz Benzin 95 Oktan (E10)”, “Kurşunsuz Benzin 98 Oktan” ve “Kurşunsuz Benzin 98 Oktan (E10)” olmak üzere dört adettir. Ancak, bu ürünlerden sadece 95 oktan kurşunsuz benzin akaryakıt istasyonlarında yaygın olarak satılmakta, bu ürün de standart ve farklılaştırılmış olmak üzere tüketiciye iki farklı şekilde sunulmaktadır. Bu ürünlerin İstanbul Avrupa yakası için pay dağılımı Tablo-1’de ve Şekil-5’te yer almaktadır.

Tablo-1: Benzin Türleri Fiyat Oluşumu (TL/lt)

Ay	Ürün	Ürün Fiyatı	Toptancı Marjı	Gelir Payı	Dağıtıcı ve Bayi Marjı Toplamı	Toplam Vergi	Nihai Satış Fiyatı
Mart	K.Benzin 95 Oktan	1,468	0,121	0,00482	0,735	3,401	5,730
	K.Benzin 95 Oktan (Diğer)	1,468	0,121	0,00482	0,770	3,407	5,771
Şubat	K.Benzin 95 Oktan	2,499	0,059	0,00482	0,711	3,400	6,674
	K.Benzin 95 Oktan (Diğer)	2,499	0,059	0,00482	0,743	3,406	6,712

Şekil-5: Yurt İçi Benzin Türleri Fiyat Oluşumu

Tablo-1 ve Şekil-5 incelendiğinde, Mart ayında 5,730 TL/lt düzeyindeki 95 oktan kurşunsuz benzin nihai litre fiyatının %59,43'lük kısmının vergi ve gelir payı, %25,63'lük kısmının ürün maliyeti ve %14,94'lük kısmının ise piyasada faaliyet gösteren şirketlerin brüt kâr marjından oluştuğu görülmektedir.

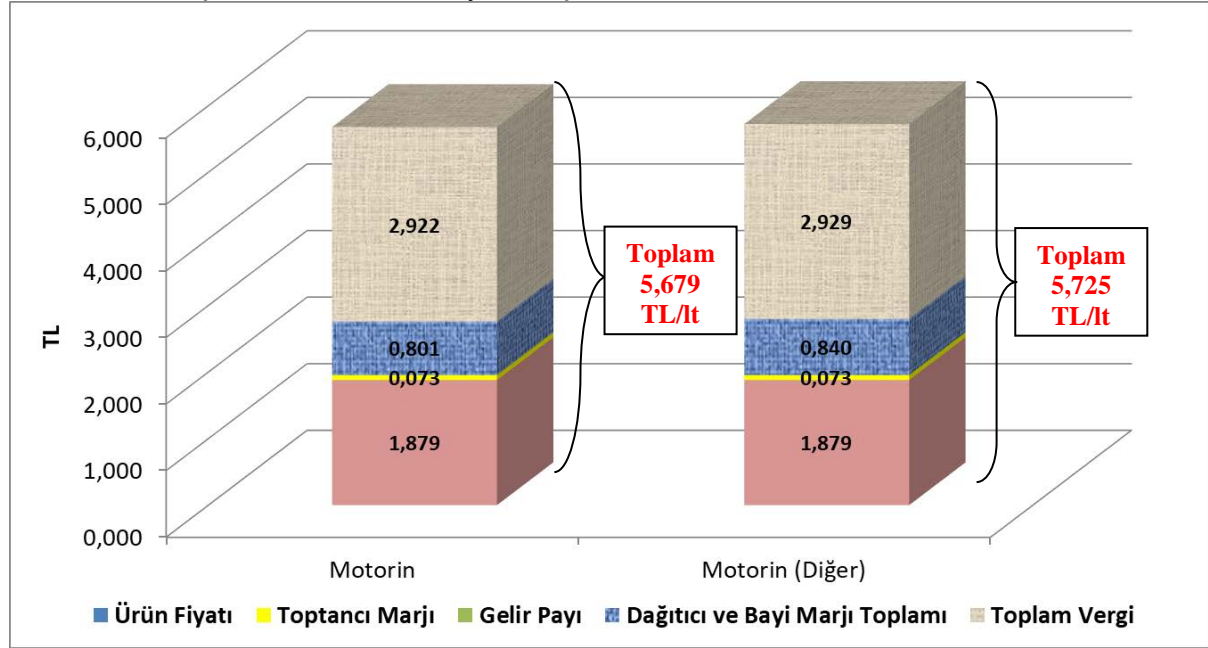
2.2 Motorin Türleri Fiyat Oluşumu (İstanbul Avrupa Yakası - Bir Litre)

Hâlihazırda resmi olarak tanımlı tek motorin türü bulunmaktadır. Akaryakıt istasyonlarında farklı ticari isimlerle satılan motorin türlerinin tamamı halk arasında “Eurodizel” olarak bilinen kükürt miktarı 10 ppm olan motorindir. Uygulamada akaryakıt istasyonlarında ikisi de aynı standartları taşıyan normal motorin ve farklılaştırılmış motorin olmak üzere iki motorin türü bulunmakta olup, bu ürünlerin İstanbul Avrupa yakası için pay dağılımı Tablo-2’de ve Şekil-6’da yer almaktadır.

Tablo-2: Yurt İçi Motorin Türleri Fiyat Oluşumu (TL/lit)

Ay	Ürün	Ürün Fiyatı	Toptancı Marjı	Gelir Payı	Dağıtıcı ve Bayi Marjı Toplamı	Toplam Vergi	Toplam Satış Fiyatı
Mart	Motorin	1,879	0,073	0,00482	0,801	2,922	5,679
	Motorin(Diğer)	1,879	0,073	0,00482	0,840	2,929	5,725
Şubat	Motorin	2,595	0,057	0,00482	0,784	2,874	6,315
	Motorin(Diğer)	2,595	0,057	0,00482	0,824	2,882	6,363

Şekil-6: Yurt İçi Motorin Türleri Fiyat Oluşumu

Tablo-2 ve Şekil-6 incelendiğinde, Mart ayında 5,679 TL/lit düzeyindeki motorin nihai litre fiyatının %51,54’lük kısmının vergi ve gelir payı, %33,08’lik kısmının ürün maliyeti, %15,38’lik kısmının ise piyasada faaliyet gösteren şirketlerin brüt kâr marjından oluştuğu görülmektedir.

3. AB ve Türkiye Mart Ayı Kurşunsuz Benzin 95 Oktan Fiyat Karşılaştırması

5015 sayılı Petrol Piyasası Kanununun 10 uncu maddesinin onbirinci fıkrası "*Rafinerici ve dağıtıcı lisansı kapsamında yapılan piyasa faaliyetlerine ilişkin fiyatlar, en yakın erişilebilir dünya serbest piyasa oluşumu dikkate alınarak, lisans sahipleri tarafından hazırlanan tavan fiyatlar olarak Kuruma bildirilir.*" hükmünü haiz olup, söz konusu düzenlemeler çerçevesinde akaryakıt fiyatları Kurumumuz tarafından takip edilmektedir. Öte yandan, akaryakıt ürünlerine uygulanan vergi miktarlarının belirlenmesi Hazine ve Maliye Bakanlığının görev alanına girmektedir. Mart ayında Türkiye ve AB ülkelerinde kurşunsuz benzin 95 oktanın ortalama vergisiz ve vergili fiyatları ile litre başına alınan ve büyükten küçüğe sıralanmış vergi oranları Tablo-3'te yer almaktadır. Vergisiz fiyatların bileşenleri; ürün fiyatı, toptancı marjı, dağıtıcı marjı ve bayi marjıdır.

Tablo-3: Türkiye-AB Ülkeleri Mart Ayı Kurşunsuz Benzin 95 Oktan Fiyat Karşılaştırması

Ülke	Vergisiz Fiyatlar (TL/LT)	Vergili Fiyatlar (TL/LT)	Vergi Oranı (%)
Hollanda	3,42	10,93	68,70
Belçika	2,76	8,38	67,08
Portekiz	3,19	9,62	66,83
Finlandiya	3,33	10,02	66,75
İtalya	3,47	10,40	66,65
Yunanistan	3,47	10,41	66,63
İsveç	3,05	9,06	66,30
Fransa	3,28	9,70	66,14
Almanya	3,09	9,08	66,00
İrlanda	3,43	9,53	64,00
AB 27 Ortalaması	3,27	9,08	63,96
Danimarka	3,59	9,85	63,56
Slovenya	3,18	8,51	62,61
Hırvatistan	3,25	8,49	61,68
Avusturya	3,03	7,74	60,89
Slovakya	3,35	8,55	60,79
Çek Cumhuriyeti	3,07	7,78	60,50
Letonya	3,31	8,37	60,47
Estonya	3,56	8,96	60,27
Lüksemburg	2,95	7,28	59,54
Türkiye	2,32	5,73	59,43
Litvanya	3,36	7,98	57,91
Macaristan	3,00	6,94	56,76
İspanya	3,74	8,50	55,97
Polonya	3,17	7,12	55,48
Güney Kıbrıs Rum Yönetimi	3,57	7,89	54,67
Malta	4,48	9,79	54,22
Romanya	3,22	6,86	53,12
Bulgaristan	3,52	7,25	51,44

Kaynak : http://ec.europa.eu/energy/observatory/oil/bulletin_en.htm

4. AB ve Türkiye Mart Ayı Motorin Fiyat Karşılaştırması

Mart ayında Türkiye ve AB ülkelerinde motorinin ortalama vergisiz ve vergili fiyatları ile litre başına alınan ve büyükten küçüğe sıralanmış vergi oranları Tablo-4'te yer almaktadır.

Tablo-4: Türkiye-AB Ülkeleri Mart Ayı Motorin Fiyat Karşılaştırması

Ülke	Vergisiz Fiyatlar (TL/LT)	Vergili Fiyatlar (TL/LT)	Vergi Oranı (%)
Belçika	3,23	8,95	63,90
Fransa	3,35	9,09	63,19
İtalya	3,62	9,65	62,45
İrlanda	3,65	8,89	58,91
Portekiz	3,68	8,90	58,67
Slovenya	3,35	8,06	58,42
Hollanda	3,77	8,85	57,47
AB 27 Ortalaması	3,60	8,38	57,10
Almanya	3,45	7,99	56,83
Letonya	3,43	7,72	55,64
Estonya	3,97	8,87	55,26
Avusturya	3,44	7,54	54,39
Finlandiya	4,13	9,05	54,33
Çek Cumhuriyeti	3,54	7,75	54,29
Hırvatistan	3,79	8,24	54,05
Danimarka	4,04	8,78	54,03
Macaristan	3,43	7,23	52,58
Litvanya	3,48	7,33	52,56
Yunanistan	4,16	8,76	52,54
Malta	4,25	8,88	52,16
Slovakya	3,78	7,85	51,83
Türkiye	2,75	5,68	51,54
İsveç	4,70	9,63	51,18
İspanya	3,83	7,81	51,02
Güney Kıbrıs Rum Yönetimi	4,10	8,28	50,41
Lüksemburg	3,42	6,88	50,34
Polonya	3,64	7,31	50,22
Romanya	3,62	7,09	48,94
Bulgaristan	3,70	7,19	48,55

*Kaynak : http://ec.europa.eu/energy/observatory/oil/bulletin_en.htm

NOTLAR:

- Akaryakıt istasyonlarında satılan benzin türleri “K. Benzin 95 Oktan” ve “K. Benzin 95 Oktan (Diğer)” başlığı altında yer almakta olup, diğer başlığı altında satılan ürünler şirketten şirkete farklı isimler alabilmektedir. Diğer taraftan Ülkemizde piyasaya akaryakıt olarak arz edilen veya dolaşımda bulunan benzin türlerinin, Türk Standartları Enstitüsü tarafından hazırlanan, "TS EN 228 Otomotiv Yakıtları - Kurşunsuz Benzin - Özellikler ve Deney Yöntemleri" standardına uygun olması zorunludur. Dolayısıyla teknik düzenlemeler açısından K. Benzin 95 Oktan ve K.Benzin 95 Oktan (Diğer) arasında herhangi bir fark bulunmamaktadır ve ikisi de her türlü benzinli araçta güvenle kullanılabilir.

- Akaryakıt istasyonlarında satılan motorin türleri, “Motorin” ve “Motorin (Diğer)” başlığı altında yer almakta ve diğer ürün kategorisinde satılan motorin için farklı şirketler farklı markalar kullanabilmektedir. Akaryakıt istasyonlarında satılan motorin türlerinin tamamı Avrupa standartlarında (eurodizel) ürünlerdir ve her türlü araçta güvenle kullanılabilir. Mevzuat açısından ülkemizde tek bir motorin standardı bulunmakta olup, motorin ürünlerinin Türk Standartları Enstitüsü tarafından hazırlanan, "TS EN 590 Otomotiv Yakıtları-Dizel (Motorin)-Gerekler ve Deney Yöntemleri" standardına uygun olması gerekir. Standartlar gereği bütün motorin türlerinde azami kükürt miktarının 10 mg/kg olması zorunludur. Motorin (Diğer) başlığı altında farklı markalarla satılan motorinin bazı katkı maddeleriyle ilave özellik kazandırıldığı ifade edilmektedir; ancak, bu ürünlerin standartlara uygunluğa ilave olarak, ifade edilen özellikleri taşıyıp taşımadığına dair herhangi bir kontrol ya da denetim bulunmamaktadır. Dolayısıyla teknik düzenlemeler açısından Motorin ve Motorin (Diğer) arasında herhangi bir fark bulunmamaktadır ve ikisi de dizel araçlarda güvenle kullanılabilir.

Tanımlar :

1. Ürün Fiyatı: Ürün Fiyatları Platts European Market Scan da CIF MED (Genova/Lavera) \$/TON olarak yayımlanmaktadır.

Platts European Market Scan da CIF MED (Genova/Lavera) başlığı altında K. Benzin 95 Oktan ve motorin için yayımlanan günlük fiyatların ortalamasının, TCMB tarafından belirlenen gösterge niteliğindeki ABD doları döviz satış kuru ve ürünün yoğunluğu ile çarpılması ile bulunan fiyattır. Uluslararası piyasalarda ürün fiyatları ham petrol fiyatlarından farklı yönde hareket edebildiği için (örneğin ham petrol fiyatları azalırken benzin fiyatlarının artması vb.) ürün fiyatlarının direk olarak ham petrol fiyatlarıyla ilişkilendirilmesi yanlıtıcı olabilmektedir.

2. Toptancı Marjı: Rafinerici veya dağıtıcılar tarafından ürün fiyatı üzerine eklenen marjdır.

3. Gelir Payı: Ulusal petrol stoğunun tamamlayıcı kısmının tutulabilmesi için tüketici fiyatlarına ilave edilen rakamlardır. Benzin türleri ve motorin türleri için 0,00482 TL/lit olarak belirlenmiştir.

4. Dağıtıcı ve Bayi Marjı Toplamı: Ürünlerin temin edilmesinden (Rafineriden, ithalat yoluyla veya diğer dağıtıcılardan) son kullanıcıya ulaştırılmasına kadar maliyetleri içeren marjdır.

5. Toplam Vergi: Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından belirlenen Özel Tüketim Vergisi (ÖTV) ve Katma Değer Vergisinin (KDV) toplamıdır.

Benzin Türleri için (95 Oktan)	ÖTV 2,5265 TL/lit	KDV oranı %18
Motorin Türleri için	ÖTV 2,0559 TL/lit	KDV oranı %18

NOT: 14/05/2018 tarihli ve 2018/11818 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı gereği ÖTV tutarları rafineri fiyatlarına bağlı olarak değiştiği için günlük ÖTV tutarlarından hareketle aylık ortalama hesaplanmıştır.

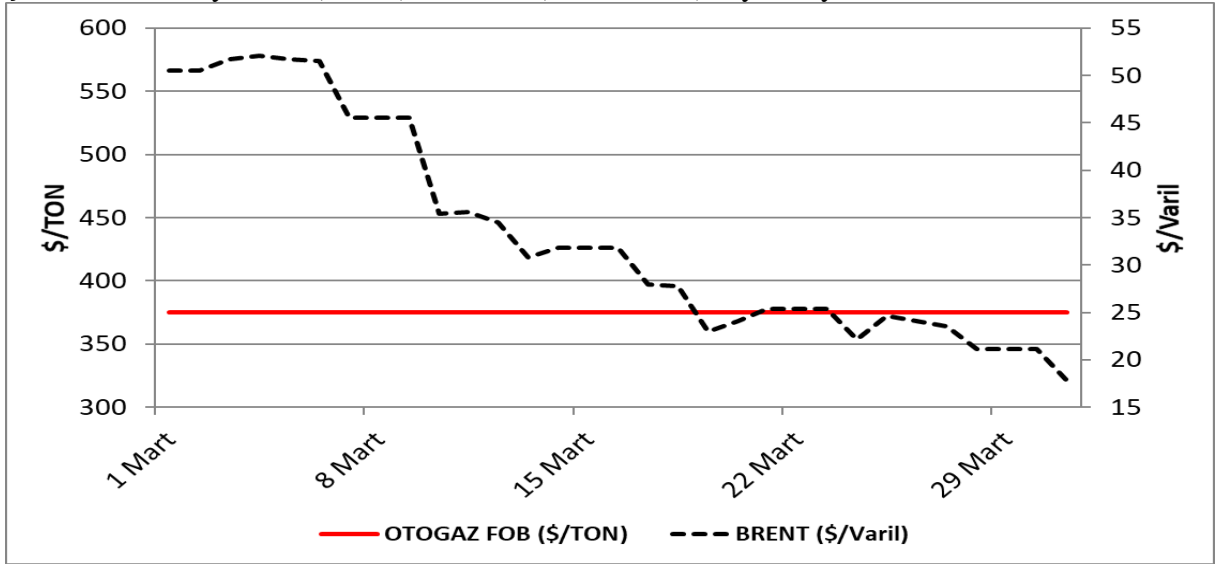
B.LPG PİYASASI

1. Mart Ayında Uluslararası Piyasalarda ve Türkiye’de Ürün Fiyatlarının Seyri

1.1 Uluslararası Piyasalar

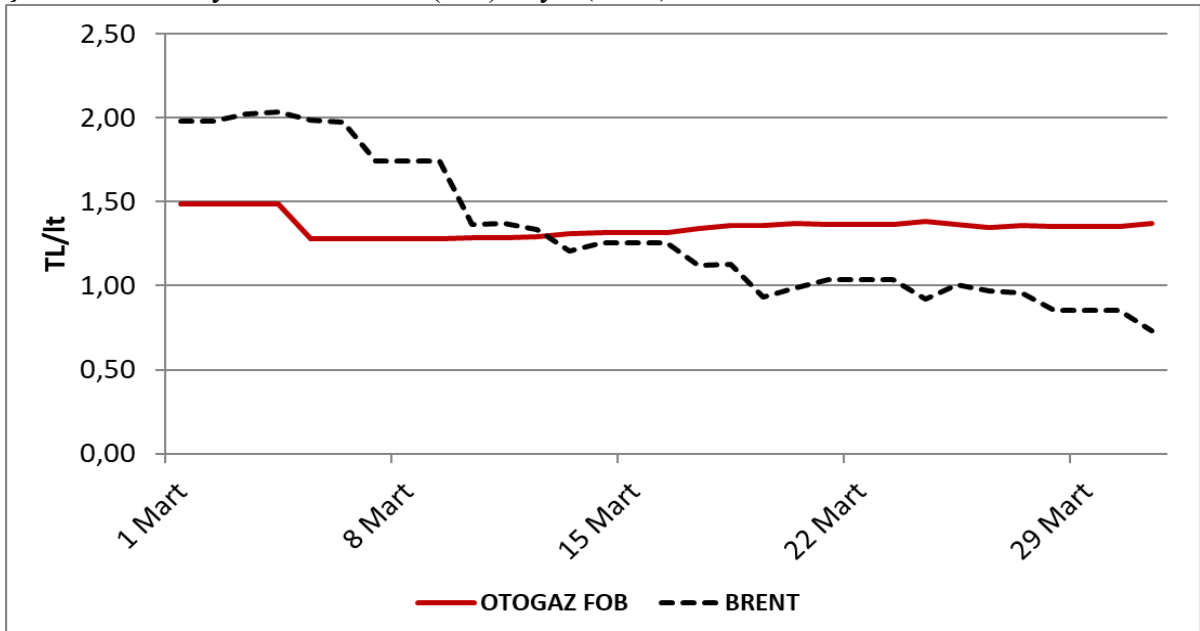
Ülkemiz LPG ürün fiyatları bakımından Sonatrach piyasa fiyatlarını takip etmekte olup, LPG fiyatları Propan ve Bütan olmak üzere ayda bir kere yayımlanmaktadır. Referans fiyat hesaplanırken söz konusu piyasada yayımlanan Bütan fiyatının %70’i ve Propan fiyatının %30’u alınır. Bu kapsamda karışım LPG (FOB) ürünü ve Brent tipi ham petrol (FOB) için yayımlanan fiyatlar Şekil-7’de sunulmuştur.

Şekil-7: Mart Ayı LPG (\$/Ton) ve Brent (Dtd-\$/Varil) Fiyat Seyri

Söz konusu veriler TL/lit’ye çevrilerek Şekil-8’de sunulmuştur.

Şekil-8: Mart Ayı LPG ve Brent (Dtd) Seyri (TL/lit)

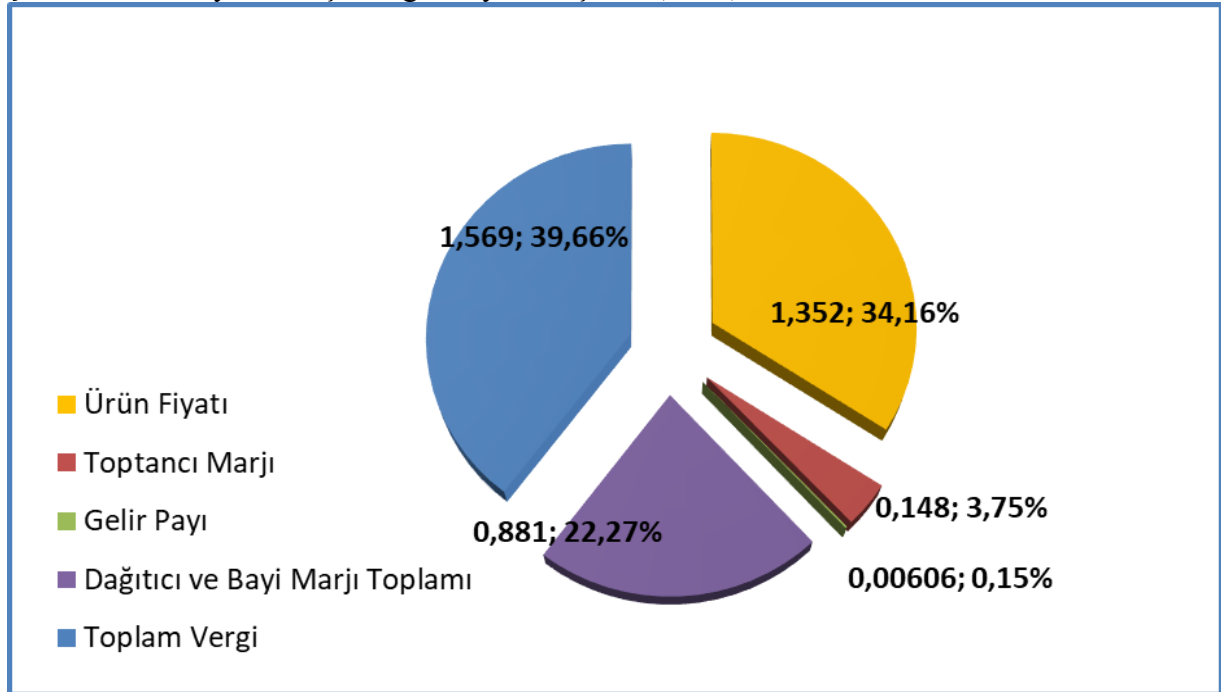
2. Mart Ayı LPG (Otogaz) Fiyat Oluşumu (İstanbul Avrupa Yakası)

Bu bölümde, gösterge niteliğinde olması açısından, en yüksek hacimli ilk sekiz firmaya ait İstanbul Avrupa Yakası vergiler dahil LPG (Otogaz) fiyatlarının son 12 aylık dönemde nasıl seyrettiği ve nihai fiyat içerisindeki payların dağılımı Tablo-5 ve Şekil-9'da incelenmektedir.

Tablo-5: Yurt İçi Otogaz Fiyat Oluşumu (TL/lt)

Dönem	Ürün Fiyatı	Toptancı Marjı	Gelir Payı	Dağıtıcı ve Bayi Marj Toplamı	Toplam Vergi	Toplam Fiyat
2020 Mart	1,352	0,148	0,00606	0,881	1,569	3,956
2020 Şubat	1,515	0,125	0,00606	0,866	1,462	3,974
2020 Ocak	1,550	0,131	0,00606	0,865	1,420	3,972
2019 Aralık	1,425	0,097	0,00494	0,898	1,576	4,001
2019 Kasım	0,971	0,119	0,00494	0,870	1,941	3,906
2019 Ekim	0,971	0,119	0,00494	0,836	1,817	3,749
2019 Eylül	0,971	0,119	0,00494	0,846	1,529	3,47
2019 Ağustos	0,925	0,118	0,00494	0,840	1,520	3,407
2019 Temmuz	1,080	0,147	0,00494	0,828	1,551	3,611
2019 Haziran	1,265	0,148	0,00494	0,817	1,558	3,793
2019 Mayıs	1,537	0,142	0,00494	0,788	1,413	3,885
2019 Nisan	1,482	0,101	0,00494	0,786	1,508	3,882

Şekil-9: Mart Ayı Yurt İçi Otogaz Fiyat Oluşumu (TL/lt)

Tablo-5 ve Şekil-9'dan da görüleceği üzere Mart ayında 3,956 TL/lt düzeyindeki LPG (Otogaz) nihai litre fiyatının %39,82'lik kısmı vergilerden ve gelir payından, %34,16'lık kısmı ürün fiyatından, %26,02'lük kısmı toptancı, dağıtıcı ve bayi marjından oluşmaktadır.

3. AB ve Türkiye Mart Ayı LPG (Otogaz) Fiyat Karşılaştırması

Ülkemizde otogaza uygulanan vergi miktarlarını Hazine ve Maliye Bakanlığı belirlemektedir. Mart ayında Türkiye ve AB ülkelerinde otogazın vergili fiyatları ile litre başına alınan ve büyükten küçüğe sıralanmış vergi oranları Tablo-6'da sunulmaktadır. Aynı tabloda, ülke bazında otogazın bir litresinin TL cinsinden vergisiz fiyatları da yer almaktadır.

Tablo-6: Türkiye-AB Ülkeleri Mart Ayı LPG (Otogaz) Fiyat Karşılaştırması

Ülke	Vergisiz Fiyatlar (TL/LT)	Vergili Fiyatlar (TL/LT)	Vergi Oranı (%)
Litvanya	1,81	3,54	48,94
Hollanda	2,16	4,23	48,90
Letonya	2,06	3,87	46,85
Estonya	2,50	4,61	45,72
Portekiz	2,68	4,71	43,12
İtalya	2,50	4,30	41,81
Polonya	1,86	3,19	41,73
Türkiye	2,37	3,96	40,02
Slovenya	2,75	4,32	36,44
Bulgaristan	2,11	3,32	36,33
Macaristan	3,02	4,71	35,95
Slovakya	2,57	3,91	34,12
Çek Cumhuriyeti	2,30	3,47	33,62
Almanya	3,00	4,32	30,70
Fransa	4,12	5,91	30,23
Romanya	2,79	3,89	28,24
İspanya	3,80	4,89	22,21
Hırvatistan	3,03	3,85	21,32
Lüksemburg	2,39	2,98	19,98
Belçika	2,52	3,05	17,36

Kaynak : http://ec.europa.eu/energy/observatory/oil/bulletin_en.htm

TANIMLAR:

1. Ürün Fiyatı:

Ülkemiz LPG ürün fiyatları bakımından referans olması açısından Sonatrach piyasa fiyatlarını takip etmekte olup, bahse konu piyasada LPG fiyatları Propan ve Bütan olmak üzere ayda bir kere yayımlanmaktadır.

Hesaplama yapılırken söz konusu piyasada yayımlanan “Bütan” fiyatının %70’i ve “Propan” fiyatının %30’u alınır ve hesaplanan rakam, her gün için TCMB tarafından belirlenen gösterge niteliğindeki ABD doları döviz satış kuru ve ürünün yoğunluğu ile çarpılması ile bulunan fiyattır.

Uluslararası piyasalarda LPG fiyatları ayda bir defa yayımlandığı için ve ham petrol fiyatlarından farklı yönde hareket edebildiği için (örneğin ham petrol fiyatları azalırken otogaz fiyatlarının artması vb.) ürün fiyatlarının direk olarak ham petrol fiyatlarıyla ilişkilendirilmesi yanıltıcı olabilmektedir.

2. Toptancı Marjı: Rafinerici veya dağıtıcılar tarafından ürün fiyatı üzerine eklenen marjdır.

3. Gelir Payı: Ulusal petrol stoğunun tamamlayıcı kısmının tutulabilmesi için tüketici fiyatlarına ilave edilen rakamlardır. LPG için 0,00606 TL/lit olarak belirlenmiştir.

4. Dağıtıcı ve Bayi Marjı Toplamı: Ürünlerin temin edilmesinden (Rafineriden, ithalat yoluyla veya diğer dağıtıcılardan) son kullanıcıya ulaştırılmasına kadar maliyetleri içeren marjdır.

5. Toplam Vergi: Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından belirlenen Özel Tüketim Vergisi (ÖTV) ve Katma Değer Vergisinin (KDV) toplamıdır.

LPG (Otogaz) için	ÖTV 1,7385 TL/kg	KDV oranı %18
-------------------	------------------	---------------

NOT: 14/05/2018 tarihli ve 2018/11818 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı gereği ÖTV tutarları rafineri fiyatlarına bağlı olarak değiştiği için günlük ÖTV tutarlarından hareketle aylık ortalama hesaplanmıştır.